

Sygn. akt VI Pa 10/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 maja 2016r.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gorzowie Wielkopolskim

w składzie następującym:

Przewodniczący : SSO Marek Zwiernik (spr.)

Sędziowie: SO Ewa Michalska

SO Iwona Wysowska

Protokolant: st.sekr.sądowy Aneta Symeryak

po rozpoznaniu w dniu 17 maja 2016 roku w Gorzowie Wielkopolskim na rozprawie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa - Dowódcy Jednostki Wojskowej nr (...) w W.

przeciwko K. S.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10 grudnia 2015 roku, sygn. akt IV P 110/15

I. Prostuje niedokładność zawartą w wyroku Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 10 grudnia 2015 roku wydanego w sprawie IV P 110/15 w ten sposób, że oznacza stroną powodową jako : Skarb Państwa – Dowódca Jednostki Wojskiej (...) w W.”.

II. Oddala apelację.

SSO Iwona Wysowska SSO Marek Zwiernik SSO Ewa Michalska

Sygn. akt VI Pa 10/16

UZASADNIENIE

Powód Skarb Państwa – Dowódca Jednostki Wojskowej (...) w W. wniósł pozew przeciwko K. S. o zapłatę kwoty 57 124,57 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 lutego 2014 r. tj. od dnia następującego po dniu określonym w wezwaniu do dobrowolnej zapłaty, oraz kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego radcy prawnego.

Pozwany K. S. na rozprawie w dniu 15 września 2015 r. wniósł o oddalenie powództwa. Podniósł również zarzut przedawnienia wskazując, że wiadomość o brakach w składnikach mienia powoda powziął w dniu wpłynięcia meldunku (...) (...) /12 stwierdzonych przez powołaną w tym celu komisję – tj. w dniu 11 października 2012 r.

Wyrokiem z dnia 10 grudnia 2015 r. Sąd Rejonowy IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gorzowie Wielkopolskim oddalił powództwo.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany żołnierz zawodowy z Jednostki Wojskowej (...) w M., na podstawie rozkazu dziennego Dowódcy (...) z dnia 12 września 2011 r. został wyznaczony do pełnienia obowiązków szefa 1 kdown bdown, w związku z ubyciem do rezerwy pełniącego obowiązki szefa 1 kdown bdown M. M.. Protokołem z dnia 20 września 2011 r. pozwany objął obowiązki i przyjął bez zastrzeżeń mienie kompanii: w Służbie Mundurowej, sprzęt kwaterunkowy, sprzęt żywnościowy, sprzęt inż.-sap., sprzęt chemiczny, sprzęt ppoż, sprzęt wyszkoleniowy, służby medycznej, służby mundurowej i mienie pozabilansowe. Na podstawie sporządzonych protokołów szkodowych pozwany został powiadomiony o brakach i szkodach stwierdzonych w powierzonym mieniu. W dniu 11 października 2012 r. wpłynął do Dowódcy Jednostki Wojskowej nr (...) w W. za pośrednictwem Dowódcy Jednostki Wojskowej nr (...) w M. (data wpływu 10 października 2012 r.) meldunek (...) (...) / 12 o brakach w mieniu stwierdzonych przez komisję, powołaną rozkazem dziennym Dowódcy JW.(...) nr (...) z dnia 22 marca 2012 r. w czasie przekazywania mienia kompanii F. W.. Po weryfikacji meldunku, ponowny meldunek (...) (...) / 13 (po dokonaniu korekty), wpłynął w dniu 14 stycznia 2013 r. do Dowódcy Jednostki Wojskowej nr (...) w W. za pośrednictwem Dowódcy Jednostki Wojskowej nr (...) w M. (data wpływu 14 stycznia 2013 r.). Rozkazem dziennym Komendanta (...) (...) (...) z dnia 31 maja 2013 r. wysokość szkody (...) określono na wartość 100 507,13 zł i wskazano, iż za datę ujawnienia szkody przyjęto dzień 11 października 2012 r. W dniu 13 listopada 2013 r. pozwany uzupełnił częściowo brakujące mienie odnajdując niektóre jego składniki po przeszukaniu pomieszczeń brygady. Oświadczeniem z dnia 14 listopada 2013 r. sporządzono spis odnalezionych składników mienia, a nadto zawnioskowano korektę protokołu ogólnego szkody (...). Po ostatecznych korektach protokołu szkody (...), jej wartość określono na kwotę 57124,57 zł. Powód wezwał pozwanego do dobrowolnej zapłaty kwoty 57 124,57 zł. W odpowiedzi na wezwanie pozwany pismem z dnia 3 marca 2014 r. wskazał, że przejmując zawierzone mienie nie dokonał sprawdzenia ilościowego poszczególnych jego składników. Pozwany nie był etatowo zobowiązany do przejścia mienia, nie posiadał do tego odpowiednich kwalifikacji i przeszkolenia. Podczas kolejnego przejmowania mienia od pozwanego dokonano szczegółowego wyliczenia i ustalono braki. K. S. sukcesywnie odnajdował zagubione mienie w brygadzie, które zostało rozdysponowane bez potwierdzenia tego niezbędnymi asygnatami, a znajdowało się w wykazie braków. Powód przed wytoczeniem powództwa wnioskiem z dnia 31 marca 2014 r. wystąpił do Sądu Rejonowego w Międzyrzeczu o zawezwanie do próby ugodowej co do kwoty 57 124,57 zł.

Sąd I instancji zważył co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Strona powodowa wskazywała, iż podstawę prawną zgłoszonego roszczenia stanowią przepisy ustawy z dnia 25 maja 2001 roku o odpowiedzialności majątkowej żołnierzy (Dz. U. z 2001 r. Nr 89, poz. 967 ze zm.) – zwanej dalej Ustawą oraz wydane na ich podstawie Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 21 listopada 2001 r. w sprawie odpowiedzialności majątkowej żołnierzy za wyrządzone przez nich szkody (Dz. U. z 2001 r., Nr 138, poz. 1557) zwane dalej Rozporządzeniem. Ustawa o odpowiedzialności majątkowej żołnierzy stanowi: Art. 1.2 W sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie, do odpowiedzialności majątkowej żołnierzy za szkody wyrządzone przez nich wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków służbowych, stosuje się przepisy kodeksu cywilnego, z zastrzeżeniem art. 17.u.1. Art. 3 w zw. z art. 1u.1, że żołnierz, który wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków służbowych ze swojej winy wyrządził szkodę w mieniu Skarbu Państwa znajdującym się w dyspozycji komórek organizacyjnych Ministerstwa Obrony Narodowej oraz jednostek organizacyjnych podporządkowanych albo nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej, ponosi odpowiedzialność majątkową w granicach rzeczywistej straty i tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego wynikła szkoda. Art. 4. Właściwy organ jednostki organizacyjnej jest obowiązany wykazać okoliczności uzasadniające odpowiedzialność majątkową żołnierza oraz wysokość wyrządzonej szkody. Art. 5. Żołnierz nie ponosi odpowiedzialności majątkowej za szkodę: 1) w takim zakresie, w jakim jednostka organizacyjna albo inna osoba przyczyniła się do powstania szkody lub jej zwiększenia, 2) wynikłą w związku z działaniem w granicach dopuszczalnego ryzyka. Art. 7. Żołnierz odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną nieumyślnie jest obowiązany do zapłaty odszkodowania w wysokości rzeczywistej straty, jednak odszkodowanie nie może przewyższać kwoty trzymiesięcznego uposażenia przysługującego żołnierzowi. Art. 9. Jeżeli żołnierz wyrządził szkodę umyślnie, jest obowiązany do jej naprawienia w pełnej wysokości. Art. 11. 1. Żołnierz odpowiada, w granicach określonych w

art. 3, za szkodę w mieniu powierzonym mu z obowiązkiem zwrotu albo wyliczenia się, zwanym dalej "mieniem powierzonym". 2. Żołnierz może uwolnić się od odpowiedzialności majątkowej za szkodę w mieniu powierzonym, jeżeli wykaże, że powstała ona z przyczyn od niego niezależnych, a w szczególności wskutek niezapewnienia przez jednostkę organizacyjną warunków umożliwiających prawidłowe zabezpieczenie powierzonego mienia. Art. 13. Do odpowiedzialności majątkowej, określonej w art. 11 i 12, stosuje się odpowiednio przepisy art. 5, 8 i 9.

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 21 listopada 2001 r. stanowi: § 2. Użyte w rozporządzeniu określenie „dowódca jednostki organizacyjnej” – oznacza dowódcę, szefa, komendanta, dyrektora, kierownika, rektora, posiadającego uprawnienia dysponenta środków budżetowych. § 3. 1. Żołnierzowi mogą być powierzone z obowiązkiem zwrotu albo wyliczenia się: środki pieniężne, papiery wartościowe, uzbrojenie, sprzęt techniczny oraz inne mienie, niezbędne do wykonywania zadań służbowych. 2. Powierzenie mienia, o którym mowa w ust. 1, następuje, z zastrzeżeniem § 4 ust. 1, za pokwitowaniem, w sposób ustalony w przepisach regulujących zasady gospodarowania mieniem wojskowym. 3. W pokwitowaniu, o którym mowa w ust. 2, określa się rodzaj, ilość, stan i wartość oraz w miarę potrzeby indywidualne cechy mienia powierzonego żołnierzowi. 4. Żołnierz, któremu powierzono mienie, jest obowiązany zwrócić je w określonym przez dowódcę jednostki organizacyjnej czasie i w należyłym stanie albo wyliczyć się ze sposobu zużycia lub wydania tego mienia. § 4. 1. Powierzenie żołnierzowi środków pieniężnych i papierów wartościowych albo mienia w magazynie lub innym zamkniętym pomieszczeniu, przystosowanym do przechowywania mienia pod bezpośrednim nadzorem tego żołnierza, następuje na podstawie protokołu przyjęcia albo na podstawie inwentaryzacji, przeprowadzonej na pisemne polecenie dowódcy jednostki organizacyjnej lub na żądanie żołnierza. 2. Inwentaryzację, o której mowa w ust. 1, przeprowadza się w ciągu miesiąca od dnia zawiadomienia żołnierza o planowanym powierzeniu mu mienia, z udziałem żołnierza lub osoby przez niego upoważnionej. 3. Żołnierzowi bądź osobie przez niego upoważnionej, o których mowa w ust. 2, przysługuje prawo wglądu w dokumenty ewidencyjne w zakresie dotyczącym rozliczania powierzonego mu mienia. § 14. 1. Dowódca jednostki organizacyjnej, po ujawnieniu szkody, jest obowiązany niezwłocznie wszcząć postępowanie wyjaśniające, podając w rozkazie dziennym lub decyzji datę ujawnienia szkody, rodzaj służby, w której mieniu szkoda powstała, określenie mienia będącego przedmiotem szkody, jej szacunkową wysokość, osobę wyznaczoną do przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego oraz termin jego zakończenia. Dzień powzięcia przez dowódcę jednostki organizacyjnej wiadomości o powstaniu szkody uważa się za datę jej ujawnienia. 2. W razie ujawnienia szkody sporządza się protokół szkody stanowiący podstawę przeprowadzenia odpowiednich zmian ewidencyjnych. Protokół sporządza osoba funkcyjna zarządzająca mieniem i sprawująca nad nim nadzór albo inna osoba wyznaczona przez dowódcę jednostki organizacyjnej. 3. Wzór protokołu szkody określa załącznik nr 2 do rozporządzenia. 4. Do prowadzenia postępowania wyjaśniającego, o którym mowa w ust. 1, wyznacza się osobę posiadającą wiadomości fachowe z tego działu gospodarki mieniem wojskowym, w którym powstała szkoda. 5. W toku postępowania wyjaśnia się wszystkie istotne okoliczności dotyczące powstania szkody w mieniu wojskowym, a w szczególności przyczynę i datę lub okres powstania szkody, jej wysokość, osobę odpowiedzialną oraz okoliczności tę odpowiedzialność uzasadniające. 6. Prowadzący postępowanie wyjaśniające może w szczególności: 1) odbierać oświadczenia od osób, które uważa za odpowiedzialne za szkodę, oraz od świadków, 2) dokonywać wglądu w dokumenty jednostki organizacyjnej i sporządzać niezbędne odpisy i wyciągi, 3) zwracać się za pośrednictwem dowódcy jednostki organizacyjnej do innych organów wojskowych o udzielenie informacji i wyjaśnień niezbędnych w prowadzonym postępowaniu. 7. Wysokość szkody określa się według cen detalicznych obowiązujących w dniu ujawnienia szkody. Dla przedmiotu używanego przyjmuje się wartość pomniejszoną o procent odpowiadający stopniowi zużycia. Jeżeli szkoda w mieniu polega na obniżeniu wartości przedmiotu, wysokość szkody stanowi różnica wartości przedmiotu przed i po jego uszkodzeniu albo bezpośrednie koszty związane z przywróceniem przedmiotu do stanu poprzedniego. 8. Prowadzący postępowanie wyjaśniające, po jego zakończeniu, sporządza sprawozdanie zawierające opis okoliczności, o których mowa w ust. 6, wraz z wnioskami co do sposobu naprawienia szkody. 9. Postępowanie wyjaśniające powinno być prowadzone szybko, celowo i oszczędnie, a sprawozdanie sporządzone nie później niż w ciągu 14 dni od dnia jego wszczęcia. W sprawie zawilej termin ten może zostać przedłużony przez dowódcę jednostki organizacyjnej o dalszy czas oznaczony, niezbędny do wykonania czynności.

W zakresie prawidłowości powierzenia mienia pozwanemu: w art. 11 Ustawy, który nawiązuje do art. 3 Ustawy, została określona odpowiedzialność żołnierza za szkodę w mieniu powierzonym mu z obowiązkiem zwrotu albo do wyliczenia się, zwanym „mieniem powierzonym.”

W przedmiotowej sprawie podstawą twierdzeń strony powodowej o tym, iż pozwany jest odpowiedzialny za powstałą szkodę, było powierzenie mu mienia, stąd zastosowanie znajdzie w tym przypadku przywołane już wyżej Rozporządzenie - § 3, § 4. Mienie zostało powierzone pozwanemu prawidłowo. Świadczy o tym protokół z dnia 20 września 2011 r., wg którego pozwany przyjął od M. M. (2) bez uwag mienie kompanii. Pozwanemu przekazano obowiązki szefa 1 kdown bdown wraz z mieniem w służbie mundurowej, sprzęt kwaterunkowy, żywnościowy, inż.-sap., chemiczny, ppoż., wyszkoleniowy, służby medycznej i mienie pozabilansowe.

W zakresie powierzenia mienia pozwanemu wskazać należy, iż pozwany przyznał, iż przyjął bez uwag mienie, nie kwestionował jego ilości, a także przyznał, iż zaufał przekazującemu mu sprzęt. Świadkowie również wskazywali, iż pozwany przejął mienie protokolarnie bez żadnych zastrzeżeń. Tym samym nie ma podstaw do przyjęcia, iż mienie zostało powodowi nieprawidłowo powierzone. Powód wykazał złożonymi dokumentami, jak i zeznaniami świadków, prawidłowe powierzenie mienia pozwanemu.

W zakresie zapewnienia pozwanemu możliwości sprawowania pieczy nad powierzonym mieniem: Art. 11. 2. Żołnierz może uwolnić się od odpowiedzialności majątkowej za szkodę w mieniu powierzonym, jeżeli wykaze, że powstała ona z przyczyn od niego niezależnych, a w szczególności wskutek niezapewnienia przez jednostkę organizacyjną warunków umożliwiających prawidłowe zabezpieczenie powierzonego mienia. Pracodawcę obciąża dowód prawidłowego powierzenia mienia oraz nierozliczenia się z niego przez pracownika. Chcąc uwolnić się od odpowiedzialności, pracownik musi natomiast wykazać, czyli udowodnić, że szkoda powstała z przyczyn od niego niezależnych. Z obowiązku wykazania faktu nierozliczenia się pracownika wynika konieczność wykazania przez pracodawcę wysokości szkody. (III APa 13/13 wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 28 czerwca 2013 r.). Pozwany chcąc uwolnić się zatem od odpowiedzialności za powierzone mu mienie winien wykazać, iż szkoda powstała z przyczyn od niego niezależnych, a w szczególności wskutek niezapewnienia przez pracodawcę warunków umożliwiających zabezpieczenie powierzonego mienia. Jest to zasada winy domniemanej. Oznacza to, że ciężar udowodnienia istnienia lub braku winy spoczywa nie na powodzie w niniejszej sprawie, lecz na pozwanym. Zatem do powstania obowiązku naprawienia szkody przez pozwanego wystarczy, aby zostało mu powierzone mienie oraz aby w tym mieniu powstała szkoda. Nie trzeba przy tym wykazywać, że Jednostka Wojskowa zapewniła pozwanemu odpowiednie warunki do sprawowania pieczy nad mieniem. Dopiero jeśli pozwany chce się uwolnić od powyższej odpowiedzialności, powinien udowodnić, że szkoda powstała z przyczyn od niego niezależnych. (analogicznie: III APa 28/12 wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 listopada 2012 r.). Uwolnienie się od odpowiedzialności wymaga ustalenia, jakiego rodzaju działania podjął pracownik by zapobiec powstaniu szkody, w szczególności jeżeli nie uważał za potrzebne zawiadomienie pracodawcy o możliwości powstania szkody lub już powstałej szkodzi. Pracownik może się ekskulpować w całości od odpowiedzialności tylko wówczas, gdy wykaze, że pomimo dołożenia wszelkich starań niedobór powstał z przyczyn od niego niezależnych. W przeciwnym wypadku możliwe jest jedynie częściowe uwolnienie się pracownika od odpowiedzialności materialnej. Pozwany nie wykazał przesłanek egzoneracyjnych, a na rozprawie w dniu 26 listopada 2015 r. podał, iż w trakcie powierzonej funkcji nie zgłaszał uwag w zakresie możliwości sprawowania pieczy nad mieniem, a okoliczność przyznana nie budziła wątpliwości sądu.

W zakresie wysokości szkody: wysokość szkody na kwotę dochodzoną pozwem została wykazana przez powoda załączonymi dokumentami w postaci protokołów szkodowych, jak i rozkazów dziennych, z których wynika jakiego mienia brakuje, jaka jest jego wartość, jakie są uszkodzenia i o jakiej wartości. Pozwany zgodził się ostatecznie z wyceną, a nawet gdyby nie, to pozwany nie wykazał także w żaden sposób, by wartość szkody wskazana przez powoda była zawyżona i sąd uznał, że powód wykazał dochodzoną wartość szkody, która nie budziła wątpliwości sądu.

Niemniej jednak pomimo powyższego o oddaleniu powództwa zdecydował skutecznie podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia.

W zakresie podniesionego zarzutu przedawnienia: pozwany podniósł zarzut przedawnienia co do dochodzonej przez powoda należności, powołując się na art. 291 § 2 Kodeksu pracy i wskazując, iż powód został powiadomiony o stwierdzonych brakach w mieniu powierzonym pozwanemu w dniu 11 października 2012 r. (meldunek (...) (...) /12) i termin przedawnienia roszczenia upłynął z dniem 11.10.2013r., zaś złożony przez powoda wniosek o zawiązanie do próby ugodowej złożony został w dniu 4 kwietnia 2014 r., a więc po upływie terminu przedawnienia. Powód wskazywał przede wszystkim, odpierając zarzut przedawnienia, iż bieg przedawnienia roszczenia pracodawcy o naprawienie szkody wyrządzonej przez pracownika rozpoczyna się od dnia, w którym pracodawca powziął wiadomość o wyrządzeniu przez pracownika szkody, wskazał, iż ostateczne rozliczenie pozwanego nastąpiło w dniu 3 grudnia 2013 r., kiedy to został wydany rozkaz dzienny nr 235 i od tego dnia roszczenie stało się wymagalne. Zdaniem Sądu Rejonowego podniesiony zarzut przedawnienia zasługuje na uwzględnienie. Zgodnie z treścią art. 17 ust. 1 Ustawy do przedawnienia roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przez żołnierza stosuje się przepisy rozdziału czternastego Kodeksu pracy. Natomiast w myśl art. 291 § 2 k.p. roszczenia pracodawcy o naprawienie szkody, wyrządzonej przez pracownika wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków pracowniczych, ulegają przedawnieniu z upływem jednego roku od dnia, w którym pracodawca powziął wiadomość o wyrządzeniu przez pracownika szkody, nie później jednak niż z upływem 3 lat od jej wyrządzenia. Natomiast § 2 Rozporządzenia wskazuje, że użyte w rozporządzeniu określenie „dowódca jednostki organizacyjnej” – oznacza dowódcę, szefa, komendanta, dyrektora, kierownika, rektora, posiadającego uprawnienia dysponenta środków budżetowych, zaś § 14. 1. Rozporządzenia wskazuje, iż dowódca jednostki organizacyjnej (a więc dowódca posiadający uprawnienia dysponenta środków budżetowych wg. §2), po ujawnieniu szkody, jest obowiązany niezwłocznie wszcząć postępowanie wyjaśniające, podając w rozkazie dziennym lub decyzji datę ujawnienia szkody, rodzaj służby, w której mieniu szkoda powstała, określenie mienia będącego przedmiotem szkody, jej szacunkową wysokość, osobę wyznaczoną do przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego oraz termin jego zakończenia. Dzień powzięcia przez dowódcę jednostki organizacyjnej (a więc dowódcę posiadającego uprawnienia dysponenta środków budżetowych wg § 2), wiadomości o powstaniu szkody uważa się za datę jej ujawnienia. Analiza ww. przepisów wskazuje, iż w zakresie „dnia, w którym pracodawca powziął wiadomość o wyrządzeniu przez pracownika szkody” określonego w art. 291 § 2 K.p. należy stosować § 14. 1. zd. 2. Rozporządzenia: „Dzień powzięcia przez dowódcę jednostki organizacyjnej (a więc dowódcę posiadającego uprawnienia dysponenta środków budżetowych wg § 2), wiadomości o powstaniu szkody uważa się za datę jej ujawnienia” jako regulację szczególną. W pozostałej części, która nie jest odmiennie uregulowana w przepisach szczególnych, tj. Ustawie o odpowiedzialności majątkowej żołnierzy, jak i w Rozporządzeniu, w zakresie instytucji przedawnienia stosuje się przepis 291 § 2 K.p. Odmienna interpretacja a mianowicie taka, iż należy zastosować cały przepis art. 291 § 2 K.p z pominięciem § 14. 1. zd. 2. Rozporządzenia jest nie do przyjęcia, gdyż godziłaby w zasadę racjonalności ustawodawcy, skoro bowiem ustawodawca w sposób szczególny i jednoznaczny określił w odniesieniu do żołnierzy, jaki dzień jest dniem ujawnienia szkody, to nie można w tym zakresie oprzeć się na uregulowaniu kodeksu pracy, czyniąc przepis szczególny w tym zakresie martwym. Należy, zdaniem sądu, przyjąć, iż skoro ustawodawca precyzyjnie i w sposób nie budzący wątpliwości wskazał, jaki dzień uważa się za dzień ujawnienia szkody, to taki miał zamiar i cel i uczynił to świadomie i od tego dnia należy liczyć bieg terminu przedawnienia. Powyższa argumentacja znajduje dodatkowe uzasadnienie w tym, iż żołnierz to nie pracownik, a jednostka wojskowa to nie pracodawca, stąd uzasadnienie dla odmiennych regulacji, również w zakresie zaopatrywania w mienie i dochodzenia swoich roszczeń. Jednostka w której służył pozwany to Jednostka (...) w M., natomiast Jednostka zaopatrująca w mienie to jednostka (...). W dniu 11 października 2012 r. do Dowódcy Jednostki Wojskowej nr (...) w W. za pośrednictwem Dowódcy Jednostki nr (...) w M. wpłynęła informacja (meldunek (...) (...) /12) o powstaniu szkody w mieniu, która została stwierdzona podczas przyjmowania 1 kompanii dowodzenia przez komisję powołaną rozkazem dziennym dowódcy JW. (...) nr (...) z dnia 22 marca 2012 r. wskazująca przedmiot szkody – k. 20-23. W dniu 19 października 2012 r. Komendant Jednostki Wojskowej Nr (...) odesłał meldunek celem weryfikacji i ujednolicenia. W dniu 14 stycznia 2013 r. do Dowódcy Jednostki Wojskowej nr (...) w W. za pośrednictwem Dowódcy Jednostki nr (...) w M. wpłynęła kolejna informacja (meldunek (...) (...) /13) o powstaniu szkody w mieniu poprawiona o wykazy braków. Zatem uznać należało, iż Dowódca Jednostki (...) zaopatrującej w mienie już w dniu 11 października 2012 r. powziął wiadomość o powstaniu szkody i ta data stanowi datę jej ujawnienia, od tego momentu winien być liczony termin przedawnienia, który upłynął z dniem 11 października 2013 r. Niemniej jednak w dniu 19 października 2012 r. powód

wystąpił z wnioskiem o weryfikację szkody poprzez sporządzenie podziału asortymentu, uzupełnienie jego numerów i jego weryfikację co do materiałów, które podczas eksploatacji ulegają zniszczeniu, zatem ostateczny meldunek (...) / (...) / 13 miał miejsce w dniu 14 stycznia 2013 r. Nawet gdyby przyjąć, iż poprawiony o zalecenia z pisma z 19 października 2012r (k. 24) meldunek z dnia 10 stycznia 2013 r. stanowi datę powzięcia wiadomości o powstaniu szkody, to i tak nawet wówczas termin przedawnienia upłynął z dniem 14 stycznia 2014r. Podkreślenia wymaga, iż w Rozkazie dziennym Komendanta (...) (...) (...) z dnia 31 maja 2013 r. wskazano, iż za datę ujawnienia szkody przyjęto dzień 11 października 2012 r. Zdaniem Sądu Rejonowego już w dniu 11 października 2012 r. Dowódca Jednostki (...) dowiedział się o powstaniu szkody. W dniu 4 kwietnia 2014 r. powód wystąpił z wnioskiem o zaniechanie do próby ugodowej, jednak miało to miejsce po upływie terminu przedawnienia i wskutek tego nie mogła wystąpić tym samym okoliczność przerwania biegu przedawnienia, który upłynął z dniem 11 października 2013 r. Podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia zasługiwał wobec powyższego na uwzględnienie. Sąd Rejonowy ustalił stan faktyczny w sprawie w oparciu o zeznania świadków, jak i dokumentów złożonych przez stronę powodową, które nie budziły wątpliwości w świetle zgromadzonego materiału dowodowego. Świadkowie przedstawili to, co było im wiadome w sprawie, choć ich wiedza w przedmiocie stwierdzonej szkody, jej wysokości, sposobu rozliczenia czy daty ujawnienia, była z jednej strony niepewna, z drugiej zaś świadkowie nie pamiętali istotnych szczegółów. Potwierdzili zgodnie, że stwierdzono niedobory, że odbyła się praca Komisji, w których brali udział i w takim zakresie Sąd na podstawie ich zeznań ustalił stan faktyczny. Ponadto świadkowie wskazywali, iż już w momencie przejmowania pieczy nad mieniem przez pozwanego wiadomo było o jakichś brakach w sprzęcie, jednak nie potrafili dokładnie wskazać istotnych faktów. Świadek J. L. wyjaśniła, w jaki sposób zostało przeprowadzone postępowanie dowodowe i ustalona wartość szkody. Świadek W. J. wyjaśnił na czym polegała praca komisji, w której uczestniczył. Świadek M. M. wskazał, iż w momencie przekazywania przez niego mienia pozwanemu, były braki w hełmach i maskach oraz łopatkach. Oceniając zeznania pozwanego Sąd dał im wiarę w takim zakresie, w jakim znalazły potwierdzenie w zeznaniach ww. świadków oraz w dowodach z dokumentów. Pozwany nie kwestionował wysokości roszczenia, podał, iż nie zgłaszał problemów z możliwością sprawowania pieczy nad mieniem, a jedynie odniósł się do fakty nierzetelnego przejmowania mienia przez W. J. (2) jako szefa kompanii. Sąd Rejonowy dał wiarę złożonym dokumentom, ich autentyczność kwestionowana nie była. Dokumenty i zeznania świadków pozwoliły na ustalenie stanu faktycznego.

Apelację od wyroku wywiódł powód Skarb Państwa – Dowódca Jednostki Wojskowej (...) w W. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucił:

- naruszenie prawa materialnego tj. § 14 ust. 1 zd. 2 Rozporządzenia Ministra obrony Narodowej z dnia 21 listopada 2001 r. poprzez przyjęcie, że znajdujące się tam sformułowanie „dzień powzięcia przez dowódcę jednostki wiadomości o powstaniu szkody uważa się za datę jej ujawnienia”, stanowi podstawę do przyjęcia, że w przypadku żołnierzy zawodowych od tej daty należy liczyć początek terminu przedawnienia roszczenia;

- naruszenie art. 291 § 2 K.p. przez błędne jego zastosowanie i przyjęcie, że początek biegu terminu przedawnienia roszczenia nastąpił w dniu 11 października 2012 r. tj. w dniu wydania przez Komendanta (...) (...) Oddziału (...) w W. rozkazu (...) z dnia 31 maja 2013 r. o ujawnieniu szkody w dniu 11 października 2012 r.

Podnosząc powyższe zarzuty, pozwany wniósł o:

1/ zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości,

ewentualnie:

2/ uchylene zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Gorzowie Wielkopolskim do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelujący wskazał, że brak jest podstaw do przyjęcia, iż data ujawnienia szkody stanowi termin, od którego należy liczyć wobec żołnierzy zawodowych, wymagalność roszczenia o naprawienie szkody w mieniu powierzonym. Powołał się na treść art. 14 ust. 1, art. 15 ust. 3 i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 maja 2001 r. o odpowiedzialności majątkowej żołnierzy, treść art. 292 § 2 K.p. oraz treść wyroków Sądu Najwyższego z dnia 21

czerwca 1985 r. w sprawie IV PR 116/85 i z dnia 21 czerwca 1985 r. w sprawie IV PR 151/05, zgodnie z którymi dniem rozpoczęcia biegu okresu przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody wskutek nie rozliczenia się z powierzonego mienia jest nie data zakończenia inwentaryzacji, lecz dzień dokonania rozliczenia. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 września 1978 r. w sprawie IV PR 205/78 stanowi natomiast, że nie można obciążać obowiązkiem naprawy szkody w postaci niedoboru pracownika dopóty, dopóki nie dokona się potrzebnych i sprawdzających wyliczeń. Przez dowiedzenie się o szkodzie w rozumieniu art. 291 § 2 K.p. należy rozumieć powzięcie wiadomości nie tylko o samym fakcie powstania szkody, ale także o tym kto i w jakiej wysokości był sprawcą tej szkody, gdyż dopiero wówczas można wystąpić przeciwko określonej osobie o konkretną kwotę. Dniem rozpoczynającym bieg terminu przedawnienia roszczeń z tytułu stwierdzonego niedoboru jest dzień 3 grudnia 2013 r., kiedy został wydany rozkaz dzienny nr 235 przez Komendanta (...) (...) tj. dzień, w którym dokonano ostatecznego rozliczenia pozwanego. W dniu 4 kwietnia 2014 r., a więc przed upływem rocznego terminu przedawnienia, powód wystąpił z wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej, zaś 13 marca 2015 r. skierował przeciwko pozwanemu pozew o zapłatę.

Pozwany nie złożył odpowiedzi na apelację.

SĄD OKRĘGOWY ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE :

Apelacja powoda okazała się bezzasadna.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy na podstawie art. 350 & 3 K.p.c. sprostował oznaczenie strony powodowej. W rozpoznawanej sprawie pozwanym był żołnierz, a nie pracownik, a zatem powodem nie był pracodawca, a Skarb Państwa. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2009 r. w sprawie I PK 226/08 czytamy: sprawy dotyczące odpowiedzialności majątkowej żołnierzy są rozpoznawane w postępowaniu odrębnym w sprawach z zakresu prawa pracy (art. 1 K.p.c. w związku z art. 18 ustawy z dnia 25 maja 2001 r. o odpowiedzialności majątkowej żołnierzy (Dz. U. Nr 89, poz. 967 ze zm.). Zdolność sądowa w tych sprawach przysługuje Skarbowi Państwa, a nie jednostce wojskowej, z której działalnością wiąże się roszczenie przeciwko żołnierzowi (nie stosuje się art. 460 § 1 K.p.c.). Zdolność sądową w sprawach z zakresu odpowiedzialności majątkowej żołnierzy ma jedynie Skarb Państwa reprezentowany przez organ jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, lub przez organ jednostki nadrzędnej (art. 67 § 2 K.p.c.).

Sąd Okręgowy zgadza się z przytoczonym wyżej stanowiskiem Sądu Najwyższego i dlatego uznał, iż jako strona powodowa powinien występować Skarb Państwa - Dowódca Jednostki Wojskowej nr (...) w W.. Jednocześnie stwierdza, że nie doszło do nieważności postępowania, ponieważ pełnomocnictwa procesowego udzielił Dowódca Jednostki Wojskowej (...) w W. S. L..

Odnosząc się do zarzutów zawartych w apelacji Sąd Okręgowy ostatecznie uznał, iż były one bezzasadne. Apelujący nie podważał ustaleń faktycznych zawartych w wyroku, a odnoszących się do procedury ujawnienia szkody i osoby za nią odpowiedzialnej. Jego zarzuty sprowadzały się do niewłaściwego zastosowania przepisów prawa materialnego. Tymczasem, aby skutecznie podważyć ustalenia Sądu I instancji odnoszące się do daty początkowej biegu terminu przedawnienia roszczenia, należało zakwestionować ustalenia faktyczne Sądu I instancji, w trybie zarzutu dotyczącego niewłaściwej oceny dowodów, czyli zarzucić naruszenie przepisu art. 233 § 1 K.p.c. Takiego zarzutu wyrokowi Sądu Rejonowego w apelacji nie postawiono. Apelujący utrzymywał, że początek biegu terminu przedawnienia nastąpił 03 grudnia 2013 r. kiedy ostatecznie ustalono wysokość szkody wyrządzonej przez pozwanego w mieniu powoda. Powoływał się przy tym na przepisy Rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 21.11.2001 r. w sprawie odpowiedzialności majątkowej żołnierzy za wyrządzone przez nich szkody (Dz. U. nr 138 poz. 1557 ze zmianami). Sąd Rejonowy powołując się na te same przepisy Rozporządzenia doszedł do wniosku, że o szkodzie i osobie za nią odpowiedzialnej powód dowiedział się najpóźniej 16 stycznia 2013 r.

W ocenie Sądu Okręgowego rozstrzygnięcia sporu należało dokonać w oparciu o art. 291 § 2 K. p., a nie przepisy w/w Rozporządzenia. Wynikało to z przepisu art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 maja 2001 r. o odpowiedzialności majątkowej

żołnierzy (Dz. U. nr 89 poz. 967 ze zmianami) o treści: do przedawnienia roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przez żołnierza stosuje się, z zastrzeżeniem ust. 2, przepisy działu czternastego Kodeksu pracy.

Za zbyt daleko idącą należało uznać interpretację dokonaną przez Sąd I instancji jakoby § 14 ust 1 zdanie 2 Rozporządzenia stanowił *lex specialis* do art. 291 § 2 K. p. Sąd Rejonowy zapomniał, że zasada *lex specialis derogat legi generali* oznacza, że prawo o większym stopniu szczególności (pochodzące z aktów prawnych o tej samej mocy, np. z dwóch ustaw obowiązujące w tym samym czasie) należy stosować przed prawem ogólniejszym. Tylko zatem ustawa może zawierać przepisy szczególne do innej ustawy. Zasada ta nie ma natomiast zastosowania do aktów o różnej mocy, czyli ustawy i rozporządzenia. Ponadto cytowany przez Sąd I instancji § 14 Rozporządzenia posługuje się terminem "ujawnienie szkody", co nie jest tożsame z pojęciem "powzięcie przez pracodawcę wiadomości o wyrządzeniu przez pracownika szkody". W przepisie art. 291 § 2 K. p. mamy bowiem do czynienia nie tylko z ujawnieniem szkody, ale także z ustaleniem osoby za nią odpowiedzialnej. Ma rację apelujący, że w ustawie o odpowiedzialności majątkowej żołnierzy nie ma przepisu szczególnego odnośnie odmiennej interpretacji kwestii przedawnienia roszczeń. Dlatego jedynym przepisem wskazującym na moment rozpoczęcia biegu przedawnienia był art. 291 § 2 K. p. o treści: roszczenia pracodawcy o naprawienie szkody, wyrządzonej przez pracownika wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków pracowniczych, ulegają przedawnieniu z upływem 1 roku od dnia, w którym pracodawca powziął wiadomość o wyrządzeniu przez pracownika szkody, nie później jednak niż z upływem 3 lat od jej wyrządzenia.

W tym zakresie Sąd Rejonowy ustalił, iż dniem w którym powód dowiedział się o wyrządzeniu przez pozwanego szkody był najpóźniej 14 stycznia 2013 r., a nie 03 grudnia 2013 r. Z dokumentów dołączonych do pozwu jednoznacznie wynikało, że już w styczniu 2013 r. powód wiedział o szkodzie i pozwanym jako osobie za nią odpowiedzialnym. Świadczy o tym nawet treść pozwu w którym wskazano, że "ponowny meldunek w sprawie braków wpłynął do powoda 14 stycznia 2013 r. Wyliczona szkoda w mieniu za którą odpowiedzialny był pozwany wyniosła 57.124,57 zł."

Sąd Rejonowy zasadnie przyjął, iż ustalenie kiedy powód powziął wiadomość o wyrządzeniu szkody przez pozwanego było niezależne od późniejszego i ostatecznego wyliczenia wysokości szkody. Wystarczyło bowiem wystąpienie dwóch przesłanek: informacji o szkodzie i osobie odpowiedzialnej. Taką informację zawierał meldunek z dnia 14 stycznia 2013 r. w którym kapitan F. W. który przejmował mienie po pozwanym wskazywał na K. S. jako odpowiedzialnego za szkodę.

Treść Rozporządzenia, na którą powołuje się apelujący reguluje tryb postępowania wyjaśniającego i w § 14 ust. 1 stanowi: dowódca jednostki organizacyjnej, po ujawnieniu szkody, jest obowiązany niezwłocznie wszcząć postępowanie wyjaśniające, podając w rozkazy dziennym lub decyzji datę ujawnienia szkody, rodzaj służby, w której mieniu szkoda powstała, określenie mienia będącego przedmiotem szkody, jej szacunkową wysokość, osobę wyznaczoną do przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego oraz termin jego zakończenia. Dzień powzięcia przez dowódcę jednostki organizacyjnej wiadomości o powstaniu szkody uważa się za datę jej ujawnienia.

Zgodnie z § 14 ust. 9 Rozporządzenia: postępowanie wyjaśniające powinno być prowadzone szybko, celowo i oszczędnie, a sprawozdanie sporządzone nie później niż w ciągu 14 dni od dnia jego wszczęcia. W sprawie zawilej termin ten może zostać przedłużony przez dowódcę jednostki organizacyjnej o dalszy czas oznaczony, niezbędny do wykonania czynności.

Analizując materiał dowodowy zgromadzony przed Sądem I instancji należało zwrócić uwagę na opieszałość w wyjaśnianiu kwestii szkody w mieniu powierzonym pozwanemu. Wbrew terminowi z § 14 ust. 9 Rozporządzenia postępowanie wyjaśniające trwało od 11 października 2012 r. do 03 grudnia 2013 r. Co istotne w rozkazach dotyczących tego postępowania S. L., czyli Dowódca pozwanej przyznawał, iż ujawnienie szkody nastąpiło już w październiku 2012 r. (k. 24).

W apelacji przywołano dwa wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 1985 r. i jeden z 15 września 1978 r. W ocenie Sądu Okręgowego tezy tych wyroków nie przeczą ustaleniom dokonany przez Sąd Rejonowy. Można wręcz przyjąć, iż utrwalił się pogląd Sądu Najwyższego, że zakład pracy powinien wyczerpać dostępne możliwości uzyskania

wiadomości o wyrządzeniu przez pracownika szkody jak najwcześniej, przy czym chodzi o rzeczywiste uzyskanie stosownej wiadomości, a w każdym razie o istnienie - w konkretnej sytuacji faktycznej - rzeczywistej możliwości uzyskania przez zakład pracy takiej wiadomości (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 04 listopada 1986 r. w sprawie IV PR 340/86). Z tym poglądem koresponduje też wyrok z dnia 3 marca 1981 r. w sprawie IV PR 36/81, gdzie Sąd Najwyższy uważa iż za dzień, w którym zakład pracy powziął wiadomość o wyrządzeniu przez pracownika szkody należy rozumieć dzień, w którym - "w zwykłym toku rzeczy - zakład pracy mógł i powinien był powziąć wiadomość o takiej okoliczności".

W nowszych orzeczeniach w/w stanowisko zostało nie tylko potwierdzone, ale i wzmocnione. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 lutego 1991 r. w sprawie I PR 429/90 stwierdził: przedawnienie z art. 291 § 2 K. p. rozpoczyna swój bieg od powzięcia przez zakład pracy wiadomości o wyrządzeniu przez pracownika szkody, co oznacza, że dla upływu terminu przedawnienia nie jest ważne, czy zakład pracy znał dokładną wielkość niedoboru lub też mylnie ją określił. W przepisie art. 291 § 2 K. p. ustawodawca posłużył się określeniem "wiadomość o wyrządzeniu szkody", podczas gdy w innych przepisach wprowadza on rozróżnienie szkody i "wysokości szkody" (np. art. 114 K. p., art. 115 K. p.), co niedwuznacznie wskazuje, że na gruncie wykładni logiczno-językowej "szkoda" i "wysokość szkody" to dwa odrębne pojęcia. Również ratio legis przepisu przewidującego przedawnienie roszczeń zakładu pracy o naprawienie szkody wyrządzonej przez pracownika wyraźnie wskazuje na potrzebę wiązania daty rozpoczęcia biegu przedawnienia z powzięciem wiadomości o wyrządzeniu szkody, a nie z chwilą, gdy zakład pracy dowiaduje się, jaka jest jej dokładna wysokość.

To właśnie w rozpoznanej sprawie Sad Rejonowy słusznie rozróżnił pomiędzy szkodą, która została ostatecznie ujawniona w styczniu 2013 r., a wysokością szkody ujawnionej w grudniu 2013 r. Jak wynika z cytowanego judykatu w przepisie art. 291 § 2 K. p. chodzi o szkodę, a nie wysokość szkody. Dlatego nie miał racji apelujący twierdząc, że dopiero dokładne wyliczenie wysokości szkody skutkowało w grudniu 2013 r. powodowało rozpoczęcie biegu przedawnienia roszczenia o jej naprawienie. Termin ten rozpoczął swój bieg kiedy powód dowiedział się o szkodzie (w jakiegokolwiek wysokości) i jej sprawcy, czyli pozwanym. Skoro miało to miejsce w styczniu 2013 r. to zawezwanie do próby ugodowej w kwietniu 2014 r. nie mogło przerwać przedawnienia roszczenia, które wygasło w styczniu 2014 r. Oceny zachowania terminu z art. 291 § 2 K. p. nie można było zatem dokonywać w oderwaniu od szczegółowych ustaleń faktycznych sprawy, a tych zaś, w przedmiotowej sprawie apelujący nie zakwestionował.

Dlatego na podstawie art. 385 K.p.c. orzeczono jak w pkt. II sentencji wyroku.

SSO Iwona Wysowska SSO Marek Zwiernik SSO Ewa Michalska